

Universul Literar

— PREȚUL ABONAMENTULUI în țară: pe un an 100 lei. în străinătate pe un an 200 lei. —

Pierre Loti a murit

Vezi articolul din pag. :

PIERRE LOTI

de ROBERT de FLERS

— Vezi ilustrația din pag. 1 —

Pierre Loti a murit.

Cu el dispăre vrăjitorul cel mai adânc și mai subtil al vremii noastre, acel a cărui viziune a lumii a fost deopotrivă de rafinată și de naivă, și care, fără sfortare, ca printr'un talisman fermecat, a înviat pentru noi ținuturile ce le străbătea, mările ce le trecea, diminețile pe care le însuflețea cu o lacomă simțire, serile pe care le împodobește cu o neasemuită melancolie.

Trebuie să admirăm grija pe care, de timpuriu, soarta, a avut-o spre a-i forma geniul său. Dintr'o veche familie protestantă din Rochefort care, în momentul revocării Edictului din Nantes se instalase în insula Oleron, de unde s'a întors mai târziu, Pierre Loti a vroit, la început, să se facă preot.

Dar văzuse pe fratele său mai mare plecând într'o campanie pe oceanul Pacific.

Cu un atlas și cu cărți ce povesteau călătoriile, sufletul lui de copil îl urmări. Și apoi, nu avea el un unchiu medic care îi vorbea mereu despre Senegal și Guineea, arătându-i o frumoasă colecție de scoici? Micul Julien Viaud era fericit când se juca cu ele și când le punea la ureche. Auzea marea cântându-i făgădueli misterioase. Vrea să împace cea ce numea el vocația sa de preot cu dorința călătoriilor, făcându-se misionar.

Dar sortii sunt aruncați: el va fi marinar. După ce ese din Școala Navală, face pe vasul *Jean Bart* călătoria de aspirant.

Mai târziu cu *Flora* ajunge în Oceanica, la Tahiti: aci e prima încântare a vrăjitorului.

La Papeete, e invitat la serbările pe care le dă regina Pomarē suverana nominală a „novei Cythère”. Sub un cer aprins de stele, lângă o mare atât de blândă de par'că n'a știut nici când ce e furtuna, poate că vedea de pe atunci dragălaşenia de păsărică și copilăreștile supărări ale lui Rarahu...

Fiecare din călătoriile sale procură celei mai mărețe, celei mai gingașe și tot deodată mai crude închipiri un model pe care poetul îl îmbracă, spre deplina noastră mulțumire, îl însuflețește și îl face după placul său, împodobindu-l rând pe rând, cu zâmbete sau cu lacrimi.

Astfel e *Azyadé*, e *Fatou-Gaye*, e *M-me Chrysanthème*. Povestiri minunate în care laptele tin atât de puțin loc încât ai teama că le stoci dându-le numele de roman.

Caracteristica simțirii lui Pierre Loti, se regăsește mereu sub coloriturile cele mai diferite: groaza de moarte și de uitare, nu pentru scriitor — nimeni n'a fost mai puțin om de litere — ci pentru om sau mai bine zis pentru sentimentele sale, mai ales

pentru dragoste, a cărei veșnicie schimbătoare, el nu se resemna s'o primească.

Această uitare, de care s'a temut atât Pierre Loti, nu e sigur acum că a învins-o? Puțini scriitori vor fi avut încă din ziua dispariției lor, siguranța unei nemuriri atât de sigure.

Jules Lemaitre, vorbind de el spunea:

„Opera lui îmi face prea multă plăcere, o plăcere adâncă, ce se înfige în carnea mea prea mult ca să mai fiu în stare să judec. De abia pot spune că mi-e dragă”.

Jules Lemaitre avea dreptate. Opera lui Pierre Loti, prin nu știu ce vraje, scapă criticei.

Pierre Loti după ce străbătuse Orientul spunea: „Un farmec de care nu mă voi scăpa nici odată mi-a fost aruncat de Islam pe când locuiam malurile Bosforului”.

Un farmec asemănător a aruncat el cînenirii prin opera sa, farmec ce nu va pieri atâta vreme cât vor mai fi oameni care visează, iubesc și le o milă...

Notițe biografice și bibliografice

Louis-Marie-Julien Viaud, zis Pierre Loti, s'a născut la Rochefort la 14

Ianuarie 1850 dintr'o veche familie protestantă.

Locotenent de vas în 1898, fu trimis în 1900 în Extremul Orient. În 1906 fu numit căpitan de vas. Pus în retragere și-a reluat serviciul în războiul cel mare, cu toată sănătatea-i zdruncinată.

Primit la Academie în 1891, Pierre Loti era, de acum un an mare cruce a Legiunii de onoare.

Dintre operele sale cităm: *Azyadé* (1879); *Rarahu* (1880), retipărită în 1882 sub titlul *Mariage de Loti*; *le Roman d'un Spahi* (1881); *Monfrère Yves* (1883); *Pêcheur d'Islande* 1886; *Madame Chrysanthème* (1887); *Propos d'exil* (1887); *Japoneries d'automne* (1887); *Au Maroc* (1890); *Le Livre de la pitié et de la mort* (1891); *Fantôme d'Orient* (1892); *Matelot* (1893); *Jerusalem* (1894); *La Galilée* (1894); *le Désert* (1894); *Ramuntcho* (1897); *Réflets de la Sombre route* (1899); *les Derniers jours de Peking* (1902); *L'Inde sans les Anglais* (1903); *Vers Ispahan* (1904); *la Troisième jeunesse de M-me Prune* (1905); *les Désenchantées* (1906) și de curând corespondența sa publicată în colaborare cu fiul său Samuel.

G.M.Y.

Elogiul mediocrității

O publicațiune pariziană anunță un premiu care nu e lipsit de originalitate. Un prieten al acestei reviste, d.

Abel Faure a avut generoasa inspirațiune să acorde un premiu celui mai prost roman al anului. Tot astfel — scrie revista în chestiune — s'ar putea premia cele mai proaste versuri ale anului, opera istorică cea mai absurdă etc. etc.

Această inovație nu e lipsită de savoare. Ironia e într'adevăr pariziană. Nu știu însă dacă elogiul mediocrității va ademeni pe cineva să treacă sub cupola nemuririi... proștilor.

Erasmus a scris odinioară *lauda prostiei*, după cum s'ar putea face elogiul mediocrității — mai bine ar fi panegiricul ei.

Astfel de premii s'ar putea institui și la noi, cu certitudinea hotărâtă că nimeni nu se va înfățișa la concurs, afară de vreun spiritual, are ar da la lumină, sub această firmă, o operă genială.

Cine are curagiul să spună dar să și creadă el însuși că e prost? Această umilință, — exprimată cu sinceritate, ar fi ea însăși dovada inteligenței.

Victimile prostiei sunt nenumărate și aparțin tuturor îndeletnicirilor omenești.

Ele au inteligența negliobiei dar și pretențiunile unui om superior. Cea mai primejdioasă specialitate o formează, în această privință, semi-docții, adică neisprăviții sub raportul intelectual și cultural.

Câți autori n'ar putea să fie premiați la noi, chiar și dintre cei mai de sus?

Omul cu adevărat superior are clipe de depresiune și de scepticism care-l obligă să afirme cu sinceritate că a învățat tot ce s'a putut ști pe lume dar că, în definitiv, s'a înălțat spre lumină ca să simtă și mai amarnică prăpastia întunericului.

Da, spiritul superior e modest fără să fie umil, spre deosebire de celălalt care o umil ca inteligență fără să fie și de fire modest.

Modestia e floarea care crește numai pe piscuri ca și campanulele munților pitorești.

Poate să instituim și noi un premiu al mediocrității. Cine va fi însă cuceritorul care să se prezinte la acest concurs, a cărui inspirațiune originală a avut-o un parizian.

Tot francezii mai cu duh...

SIMPLICIUS

(Povestire de EMILE ZOLA)

I

A fost odată, pe o insulă pe care marea a înghițit-o de multă vreme, un rege și o regină care aveau un fiu. Regele era un rege mare: paharul lui era cel mai mare din regat iar spada lui cea mai grea spadă din lume. Regina era frumoasă, deși avea patruzeci de ani. În schimb fiul era un prost, dar un prost fără pereche.

La șase spre zece ani fu luat de tatăl lui în război: era vorba de exterminarea unei națiuni vecine care avea marea vină de a poseda un teritoriu. Simplicius se comportă ca un prost: scăpă o mulțime de femei și de copii iar vederea câmpului de luptă îl înduioșă atâta în cât nu putu să mănânce vre-o trei zile.

La șapte spre zece ani trebui să ia parte la un ospăț dat de tatăl lui. Și acolo săvârși tot felul de prostii; se mulțumi să mănânce puțin și să nu scoată o vorbă. De oare ce paharul lui risca să rămână vecinic plin, regele pentru a salva demnitatea familiei, se văzu nevoit să-l golască din când în când, pe ascuns.

La opt spre zece ani, o doamnă de onoare se îndrăgosti de el și voi nici mai mult nici mai puțin să-l sărute; Bietul copil se feri din fața ei și fugea de îndată ce o zărea. Tatăl lui care în definitiv era un om cum se cade și care știa totul, se rușina de odrasla lui și pentru a salva demnitatea rasei sărută el însuși pe doamna de onoare.

II

La douăzeci de ani Simplicius se prosti cu desăvârșire. Întâlni o pădure de care se îndrăgosti.

Pe vremea aceea pădurile nu erau îngrijite ca azi. Pădurea pe care o întâlni Simplicius era un cuib de verdeață de frunze și de copaci. Iarba creștea aici la întâmplare și florile răsăreau pretutindeni.

Un suflu de viață intensă alerga dealungul luminișurilor iar toate gângăniile din lume își dădeau întâlnire aici.

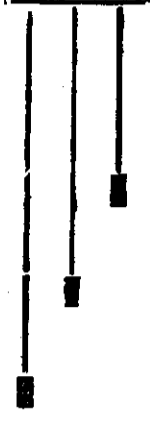
III

În câteva zile Simplicius se împrietenii cu pădurea și când o părăsea stetea gânditor ore întregi. În sfârșit într-o bună dimineață părăsi apartamentele sale și se instală în pădure.

Aici, își alege un palat imens.

Salonul lui era un luminiș uriaș împodobit cu draperii de-un verde închis. Tavanul era de culoarea smaraldului presărat seara cu puncte de aur.

Iatacul lui era răcoros și plin de taină. Pardoseala cât și pereții erau împodobiți cu mușchi. Avu și odaie de baie.—un izvor de cristal pierdut într-un mănunchi de flori mirositoare.

MAMEI

*E atâtă timp de când ești dusă pe vecie
Și vezi tu, mamă scumpă, neștearsă și tot vie
Mi-ș n inimă și 'n minte icoana ta iubită,
Cuvântul t' u și gestul, povața ta slăvită.*

*De multe ori 'naintea-mi blând chipul tău răsare,
Inchid atunci ochii să-l am mult în păstrare
Și simt o 'nțiorare, o mângâiere dulce,
La fel cum trecea mâna-ți în păr când să mă culce.*

*Și stînd așa de vorbă, în lîrsa t' u, cu tine,
Mă 'ntreb adesea, mamă, de n' r fi tot mai bine
Să nu știm ce e dorul și flacăra-i nebună,
Azi, n' aș fi plîns pe urma acelu' împieună.*

Cărășanu

În sfârșit palatul lui era una din aceste locuințe regale cum numai Dumnezeu știe să clădească.

Prințul putea fi de-aci înainte un prost. Nimeni nu-l mai tulbura. Tatăl lui crezându-l preschimbat în lup căută un moștenitor mai demn de tronul lui.

IV

Simplicius fu foarte ocupat în zilele care urmară după instalația lui. Făcu cunoștință cu vecinii lui, cari toți erau animale tare cum se cade.

La început nu prea pricepu limba lor. În curând însă reuși să priceapă totul. Un sunet îi era de-ajuns, ca și gazdelor pădurei, pentru a desemna o sută de obiecte diferite, astfel că se desobicinui să mai vorbească limba oamenilor, atât de săracă în bogății.

Apucăturile noilor săi prieteni îl încântară și fiind că se simți ignorant se hotărî să învețe la școlalele

În definitiv pădurea îl simpatiză. Ea pricepu că tânărul acesta era sărac cu duhul și ca atare nu putea să trăiască de cât în bune legături cu toate animalele pădurei.

Simplicius își alege drept prietenă o libelulă subțire cu corsajul aurit și cu aripile care fremătau. Dar libelula se comportă cu prea multă cochetărie cu Simplicius. Arborii cari vedeau toate acestea preziseră libelulei un sfârșit rău.

V

Simplicius deveni de-odată îngrijorat.

O furnică încercă să-l spovedească. Dar el răspunse plângând că totul nu era decât o nălucire.

Acuma el se scula în zori pentru a se plimba toată ziua prin pădure scotocind fie-care frunză ca și cum ar fi căutat ceva.

— Ce-o fi căutând prietenul nostru se întreabă pasările.

Libelula mirată de părăsirea amantului ei, veni la el, dar Simplicius nu-i dădu nici o atenție.

Toată pădurea era tristă; dar frunzișul care auzise plâsetele tânărului principe, ghici imediat pricina tristeții lui.

Și frunzișul zise pasărilor:

— Simplicius a văzut pe „Floarea apelor”, nimfa izvorului.

VI

Foarea apelor era fiica unei raze și a unei picături de rouă. Era așa de frumoasă în cât sărutarea unui amant trebuia s'o facă să moară și ea împrăștia un parfum atât de dulce în cât sărutarea buzelor ei trebuia să o moare pe un amant.

Pădurea știa toate acestea și de aceea o ascundea cu grijă privitorilor muritorilor.

Floarea apelor trăia nepăsătoare în mijlocul naturii și fiind că știa că iubirea o va face să moară trăia zâmbitoare așteptând moartea și în același timp pe iubitul ei.

Într-o noapte îl văzu pe iubitul ei, la cotitura unei alei. Și iubitul ei era Simplicius. El o văzu și fugi după ea, dar Floarea apelor se urcă pe o rază a lunii și dispăru. Simplicius voi să se ia după ea, dar nu putu.

Și Floarea apelor își simți sfârșitul, fiind că Simplicius îi plăcea și ei.

VII

Toate violățile pădurei conspirară pentru a smulge din inima lui Simplicius iubirea pentru Floarea apelor.

— Oprește-te Simplicius, îi zise frunzișul. Vino să stai jos pe covorul acoperit cu mușchi și vei vedea cât poțtești pe frumoasa onduă cum se scaldă zilnic în apa clară a pârului, dar nu ne-o lua.

Și toată pădurea reluă în cor:

— Oprește-te Simpliciu, o sărutare o va ucide. Nu ți-a spus oare zefirul Serei că Floarea apelor este floarea crească al cărei parfum omoară. Vai! destinul ei este straniu. Fie-ți milă de ea, Simpliciu și n'o omori.

IX

Floarea apelor se întoarse și văzu pe Simplicius. Îi zâmbi și îi făcu semn să se apropie, spunând pădurei:

— Iată iubitul meu care vine. Și cu toate împotririile pădurei ea îi zise:

— Ai întârziat mult, iubite. Inima mea te știa în pădure. M'am urcat pe o rază a lunii și te-am căutat timp de trei zile.

Simplicius tăcea și-și ținea răsufletul.

— Nu mă recunoști, reluă ea. Te-

am văzut de multe ori în vis. Nu m'ai văzut oare nici odată?

— Și pe când el deschise însfârșit gura.

— Nu spune nimic. Sunt Floarea apelor și tu ești iubitul meu. Vom muri în curând.

X

Arborii cei mari se pleacă pentru a vedea mai bine pe tână pereche. Tresăreau de durere, fiind că știau sfârșitul celor doi amanți.

Toate glasurile tăcără. Firul de iarbă și stejarul se simțiră cuprinși de o milă nesfârșită.

Floarea apelor își rezemase capul de umărul lui Simplicius. Ambii plecați de-asupra părului zâmbeau. Uneori înălțau fruntea, urmărind cu privirile pulbera de aur care tremura în ultimele raze ale soarelui. Și ei se strângeau înfiorați așteptând a murgul pentru a muri.

Nici o vorbă nu tulbura profundul lor extaz. Intunecul învăluia din ce în ce mai mult firea. O spaimă grozavă impresurase pădurea. Stâncile uriașe din care fășnea părul aruncau o umbră imensă pe tână pereche încremenită într-o liniște și o fericire nespasă.

O stea se ivi pe cer iar buzele lor se uniră într-o sărutare fără sfârșit în timp ce sufletele lor zburară spre cer.

Trad. de Const. A. E. Ghica

Pastel de seară

*L'acus de soare, cerul,
Mândru zugrăvit,
Lumi himerice se sfârșesc
Înspre înfinit.*

*Rul curge lin la vale,
Unzind înert,
Murmurându-și vechea talnă
Ca și un profet.*

*Salci se tot apleacă
Kăul sărută d,
Inchinându-i cu oia
Fremătatu-i gind.*

*Lângă un lumini, zefirul,
— Pe-o creang' așpit —
Fiind trezit din somn de o miertă
Ceartă a stîrnit.*

*Firea mi arată poala
Rochiei de zi,
C tre luna e din neșuri
Prinde a mijl.*

*De mires nele de floare
Aerul m'ătot,
Plin de vis se coboară
Spre tăcutul s'it.*

*Cu un vâl pus din raze
S'a învăluit
Și în brațele tăcerii.
Tot a adormit.*

(Stelian Delacâmpina)

Fecioara comandant

de IACOB

— Urmare și s'arșit —

— Zău, domnișoară, sunteți cel mai drăguț căpitan din câți am avut. Cum se chiamă boneta cea roșie din cap? Tam-o'-Shantei?

— Ce te privește!

— Adică nu vrei să-mi spui?

Las' că te îmblâzesc eu, porumbițo!

Ziua trecu fără nici un incident, deși fetei nu-i plăcea de loc obrăsnicia noului secund.

— Așa voiaj strășnic, mai rar, — începu Lee, esind din cabină, după un ceai cam lung, cu o țigară de foi în gură. V'am adus haina.

— N'am nevoie, mulțumesc.

— Ai face mai bine să o îmbraci, — reluă el, cu haina gata de pus.

— Când voi avea nevoie de ea, mi-o pun eu singură.

— Bine, bine, nu te supăra. Ce drăcoaică de fată încăpățanată!

— Nu cum va ai băut ceva jos?

— Numai un pahăruț de whisky, picuță, e strășnic! Nu vrei să guști nițel?

— Nu permit să se bea la bord, — răspunse ea, tăetor. După ce vom ajunge la uscat, poți să bei cât vrei.

— Zău?! Și răsând fugi în cabină, de unde ești cu sticla și un pahar.

— Să trăești și să te văd mai veselă (trase un gât). Haide, bea și tu unul. Te văd cam palidă.

— Hai, termină te rog, — începu ea cu glasul aproape rugător și cu ochii la cel dintâi vas cu vele ce ar apărea.

— Unicul meu prieten! începu Lee, arătând sticla din care mai trase un pahar. „Hai să facem un târg“.

— Ce vrei să spui?

— Dă-mi o gurită, — numai ura — și nu mai beau până diseară. Hai, n'am să spui la nimeni!

— Poți să bei până oi plesni! răspunse fata, stăpânindu-se. Pe când vorbea, se aplecă încetșor, să fure sticla. Secundul prinse însă mișcarea, înhătă sticla și ridicând-o deasupra capului, o îmbia să i-o ia.

— Haide, vino, vino de o ia. Poți să și mă bați, — n'are decât să-mi facă plăcere pumnșorul tău cel mic.

Invitarea ne fiindu-i primită, Lee se puse la sfat cu unionul lui prieten, iar fata, înghețată de frică, tremura cu cărna în mână.

— Du-te și aprinde felinarele, — ordonă căpitanul.

— Mai e timp!

— Ține cărna atunei; să le aprind eu.

Lee se sculă, se apropie de ea și în momentul când să-i ia locul la cărnă, o cuprinse în brațe. Ea se smuci însă și cu inima bătând, se duse la prora să aprindă felinarele.

Aci înlemni însă: o umbră, un om se apropie de ea.

— „Nu-ți fie teamă“ auzi ea un glas liniștit, cunoscut.

— Jack!

— Eu! Nu te așteptai? Credeam că ai să refuzi și m'am imbarcat pe ascuns, noaptea, în interesul d-tale.

— Atunci ai auzit ce mi-a spus măgarul acela?

— Vorbă cu vorbă, — răspunse el.

— De ce nu ai sărit să mă aperi?

Secundul puse capul în pământ.

— Să-ți spui eu: ți-a fost frică!

— Nu!

— De ce ai stat ascuns aci, atunci?

Secundul se scărpină în cap, apoi zâmbi...

— Fiindcă... credeam... și se opri.

— Ce credeai?

— Credeam... că ți-ar sta bine să treci nițel prin spaimă și atunci să mă judeci mai bine.

— He! Margot! Margot! se auzi de la pupă strigând Lee.

— Lasă că o să-ți arăt eu Margot! — serășni secundul. Dar ce ai? plângi?

— Nu, — suspina miss Cringle, — sunt numai infuriată.

— Stai aci, să vezi acum cei fac. Margot! Hei! N'auzi? Mar...

— Pe mine mă strigai, camarade? Uite că viu! — o să-ți spargi oala aia seacă. Dă drumul la cărnă!

Cum o slăbi, presimțind atacul, se și pomeni cu un pumn între ochi, de căzu de-a barbeleacul. Se sculă urlând și se repezi spre dușman: un alt pumn îl doborî din nou.

— Și acum, dacă nu mai ai gust încă de vre-unul, — să te duci drept în puțul de la ancoră, să-ți odihnești oasele pe lanțuri. De vei scoate nasul până la Londra, ai de aface cu mine! Șterge-o!

Și a șters-o, fără să se uite înapoi. Fata atunci se apropie de secund și punându-și mâna pe braț:

— De ce ești așa rău? L'ai lovit prea tare.

— Ce m'a infuriat, a fost când ți-a propus să-l săruți.

— Nu știi, m'a apucat și de mijloc, adăogă Miss Cringle, roșindu-se.

— Cum... te-a... a îndrăsnit... să te cuprindă de mijloc... așa...

Curajul i se topi însă.

— Cum așa? întrebă fata în neviștoarea ei?

— Uite așa! Se hotără secundul, adăogând gestul la vorbă.

Fata însă, făcându-i cu degetul, zise, cu dulce glas:

— Chiar așa! Nici d-ta nu ești într'altfel. Ce e mai rău însă, e că pe d-ta nu e nimeni pe aci care să te oprească!

ATUNCI

Și n'am voit să știm atunci, de nimeni
Înlănțuiți, noi rătăceam ca doi pribegi.
Eram așa de fericiți, așa de sprinteni
Că stăpâneam slăbiciunea firei n'regi.

T- aduci am nte, nu? când culegeam
Atâtea flori ce nu 'ncăpeau într'un buchet,
Și când de-atâtea ori la mâini ne înșirăm
Și de ne-az n' sărutam pe buze n'cel!

Era frumos, frumos din cale-afară
Pădurile și câmpul, un peisaj sublin.
Și nu știa cum atunci, mai mult ca 'ntăia oară
Simțeam fiorul dulce că n' n'adevăr iubim.

Er: frumos, și cucul atuncea împreună
E' am auzit cum cântă c- atâtea drag, "cu-cu",
Par' c'er și vrut și așut prin glasul ei, n' spand
Că n' hame fericiți — sunt numai eu și tu.

Când ne-am întors pe urmă, se întunecise bine
O zi întregă, mare, am dus'o n' pribegie;
Dar ne-am întors, iubito, cu săfletele pline
De frumusețea firei, de cânt și po-zie!

Ioan Ș. Nichita, Botoșani

FULGI DE SOARE

Mă 'ntorc din noaptea vremii... Ce
noapte nesfârșită!... Un cântec plâns
în umbra bătrânelor poene, martir
ce-și duce Crucea spre crestele Gol-
gotei — cu mintea ingenuchiată, cu
Moartea prinsă'n gene...

Mă 'ntorc din noaptea vremii, voi,
nu-o cunoașteți încă!... În hăul ei, să
'nfundă, răsărușul durerii, cântări
fără de cântec, credințe înpletite, cu
surda înțelepciune, din plânsul depăr-
tării.

Nu-i cer și nici pământul n'a incol-
tit, în noaptea prin care umbra vre-
mii, își duce pasul greu, nepricepute
slove, mi s'a 'ncrestat pe suflet, și
truda lor adâncă, o întâmpin nu-
mai eu.

În noaptea vremii, omul, rătăcitor,
își toarnă din trupu-lui în trupul
răslețele stafii, din șipotele trudii, își
răcorește tâmpla, și-și cântă plânsu'n
harfa nădejdelor pustii.

De 'ngenunchează-n preajma, vre-
melnicului ceas, când ultima credin-
ță se năruie, fâșia de 'ntuneric —
bătrâna trudă — ploacă; dar sufletul
rămâne, cu vechea lui durere

Mă 'ntorc din noaptea vremii; mă
mai cunoașteți umbra, din umbra
mea desprinsă?... O cât's de strein!...
Pe umăr duc robie, în suflet desnă-
dejde, perdutului ce plânge, la um-
bra unui spiu.

Mă 'ntorc din noaptea vremii, prin
valuri de 'ntuneric... O cerule albas-
tru, — flori plânse de cicoare, îmi
plec trudită frunte, pe umedă țărâna;
desnoda-ți răsăritului prin gama călă-
toare!

Să poposesc o clipă, la umbra um-
brii mele — o frunză 'nvăluită de fră-
mântări de vânt; spre sfânta răsărire,
din ruga mea — sclăvie, cu vechea
năzuință, tot plânsul să mi-l cânt...

George Nutzescu

Opera lui Loti

Pierre Loti a murit dar acei cari
l'au cunoscut prin scrierile sale, au
impresia când îi pronunță numele că
revăd templurile fabuloase la cari a-
jungi trecând prin câmpii arse de soa-
re sau smălțuite cu flori. Grădini din
basmă, pline de crisanteme și de pa-
sări exotice apar ca într'un miragiu, —
cu poduri de porțelan asvârlite peste
pârâuri cristaline, — cu japoneze îm-
brăcate ca niște fluturi strălucitori
în mătăsurii colorate; departe, peste
mări și oceane insula Thaiti se ridică
din amintire cu eterna ei primăvară
și cu ciudata idilă a frumoasei Rara-
hu: — ca într'o brumă apare pescarul
Yves acela care moare departe de
țara și logodnica lui, acolo, în mările
Islandei; Constantinopolul cu toate
fantomile orientului trec ca o năluci-
re și te regăsești pe drumul ce duce
spre Ispahan, spre minaretele de fa-
ianță albastră și roz, spre țara covoa-
relor înflorite și a rozelor și, treptat,
toate minunile pe cari le-ai văzut
prin măestrelor lui descrițiuni, îți
revin în minte așa că pentru acei cari
l'au cunoscut prin operele lui, Pierre
Loti n'a murit căci îi poate duce ori-
când pe drumurile unde i-a însoțit
altă dată.

Generațiunile viitoare îl vor găsi
deasemeni veșnic tânăr și întotdeau-
na pregătit de a le însoți în călătoriile
fermecătoare.

Puterea sugestivă a scrierilor lui

Loti este datorată artei speciale ale
stilului său. Bazate, în mare parte pe
contraste, imaginile sunt cu atât mai
vii cu cât contrastul a fost mai izbi-
tor. Din străzile acoperite, pline de
nori și murdării ale Ispahanului,
Pierre Loti odihnește pe cititor cu
liniștea grădinilor închise unde per-
sanii fumează din Kalyane și sorb ca-
fele, întinși la umbră, pe covoare de
mătase, în răcoarea întreținută de
fântâni și havuze înconjurată de tran-
dafir.

Stilul lui Loti e ca o vraje; de la
prima până la ultima pagină se desfă-
șură insinuant, neobositor și atât de
sugestiv că multă vreme după citirea
cărții ne reamintim frazele, sau mai
bine zis, impresiile, senzațiile pe cari
ni le-a dat.

Adese ori repetițiile de fraze revin
ca un leit-motiv pentru a grava și
mai tare în mintea noastră imaginile
pe care acest maestru al literaturii
mondiale le împărtășește cititorilor
săi. Principalele sale opere, din punct
de vedere artistic, sunt: Pers Ispa-
han, Le Désert, Le Pèlerin D'Angkor,
Lile de Phlăe, Japoneries D'Autom-
me, Les Desenchantées etc.

Literatura funteii pierde pe unul din-
tre cei mai mari artiști ai săi. Mai
sunt atâtea frumuseți pe pământ și
acei cari nu se pot duce să le vadă vor
aștepta în zadar un Pierre Loti ca
să i-i a cu dânsul spre țărnicurile vi-
sate căci din călătoria în care a ple-
cat, — cea din urmă, — el nu se va
mai întoarce, — și de acolo nu va
mai scrie ca să ne spuie frumusețile
cerului.

Nikita Macedonski

NOSTALGIE

Sunt tradit și n' astă-seard
T' cu luna voi vor'i
Ș' n' lumina ei d' ceară,
Blânde șo-tote voi g'isi.

Mi-o swăd: măn'ira lund
Trin'ân au-mi o îndurare.
Cât' vorbe n' s' m' sound
Raze-e-i m'ing'ietoare!

Și voi m' sura cu dorul
Lunga caie pân' la stele,
Tot pătându-mă fiorul
Razei visurilor mele.

Voi găsi iubirea-mi stinsă
Într'un farmec de lumină,
Toată jalea mea cuprinsă
În'o s'e-i ce m' l' străind!

Dar lun -i trist' astă seard,
Căci tăcut pe cer apune,
Jalza mă cuprînde lard...
Căz' ei nămic mi-mi spăne...

Mih. Bărgan

Căntece Oșăsești

DORUL DE ELIBERARE.

Culese de pe front de preotul Nicolae V. Hodoroba

Foaie verde matostat:
Când o să mai mă căd scăpat,
Din armată liberat?
Să mai intru'n al meu sat,
Să-mi văd mândrele ce fac
Să-mi văd pe mândruța mea
Pe brațele altuia,
Cum îi zice, ea nu vrea...
Cum mai plânge sărmană,
De căldătoria mea!
Să am un cușit m'aș tăta
Și pe mine și pe ea.

Foaie verde bob năuf,
Cum eram ș'acum cum sunt!...
Când mi-aduc am'inte plâng...
Când eram în vremea mea,
Sante mândre mă iubea,
Dar acuma nici una...

Foaie verde lămâiță,
Cine-mi umb.ă pe uliță:
— Ionel și cu Ghiorghiu
Nu știu vine cri ce cată,
Sau vor să-mi fure vre-o fată,
Pe Marița sprâncenată.
Nu știu șade ori ce face,
Că gurita nu-i mai tace!

Verde foaie și-o alună,
La Marița'n bătătură,
Mi-a crescut o floare miră..
N'are cine-o scutură
De cât eu cu batistă;
Cu batista de la ea,
Și spălată și călcată
De cinci ori împarfumată...

FILATELIA

Istoria Poștelor în România

după tratatul de legislație și Exploatație poștală etc.

Istoria poștelor unei țări este istoria dezvoltării sale comerciale, industriale, economice și intelectuale, de oarece, prin ea, cineva poate să-și facă o idee aproape completă și exactă despre gradul de cultură generală al acelei țări, la o epocă oarecare, mai mult sau mai puțin depărtată, și de a-și da socoteala de importanța raporturilor politice a unei țări cu statele streine.

Origina poștelor române datează din timpurile cele mai vechi, după cum rezultă din cercetările istoriei, în care găsim că România făcea parte în vechime din țările supuse de Romani: Dacia și Moesia de jos.

Organizarea serviciului poștal Roman, găsim în istorie că a funcționat și în aceste două provincii, dar numai pentru serviciul exclusiv al suveranului și guvernului său.

Rețelele principale de drumuri erau trei și anume:

1) Drumul care pleca de la Turnul Severin trecea pe lângă râul Motru, prin Brodești mai sus de Craiova, Căcaleți, Recica lângă Caracal și se lăsa în jos la Dunăre la Islaz.

2) Drumul care pleca de la Celei mergând în sus prin Slatina, R.-Vâlcea, Călimănești etc. până trecea în Transilvania, și

3) Drumul care pleca de la Dunăre (Flămânda) trecea pe unde sunt satele de astăzi: Putineiu, Adâncata, Scrioste lângă Roșiori de Vede, Cucuții, Ursoaia și pe lângă Pitești și C.-Lung, iar de aci apuca în Transilvania.

Organizația aceasta a poștelor Romane, dispăru însă cu desăvârșire în confuziunea produsă de invaziile diferitelor hoarde de barbari ca Goți, Huni, Gepizi, Avari, etc.

La fiecare invaziune, Romanii retrăgându-se în munți, pânneau tim-

pul când oardele barbare părăseau țara pentru a se coborî în câmpii puțin câte puțin, pe care o găseau complet devastată, astfel că, după atâtea năvăliri barbare, civilizația Romană se șterse ca și orașele ce fură distruse și îngropate sub propriile lor dărămături, mai ales sub domnia împăratului Aurelian, care retrăgându-și legiunile sale din aceste provincii, lasă pe locuitorii din Dacia Traiană în prada Goților coborâți de pe țărmurile Baltice la Marea Neagră.

Abia prin secolul XIII-a Românii ajunseră după atâtea sbuciumări să se organizeze în mici voievodate, iar în secolul al XIV-a Radu Negru Vedă curățind țara de Tătari și de Cumani întemeiază principatul României începând de la Porțile de fier până la Marea Neagră și organizează țara cu o administrație regulată.

La această epocă, Radu Negru organizează un serviciu regulat de curieri călări care era destinat a transporta ordinele guvernului în județe și a aduce mai grabnic nuvele la Curtea de Argeș unde era capitala țării.

Acest serviciu era creat după cum s'a zis numai pentru transportul stafetelor domnești, în ceia ce privește însă schimbul de corespondență privată nu se găsește până în secolul XIX-a nici un serviciu public organizat pentru a transporta corespondența particularilor.

În cursul secolului XVII-a găsim că se introduce pentru prima oară în țară releurile poștale cu schimburi de cai pe drumurile mai principale. Aceste drumuri erau stabilite astfel:

Dela Târgoviște la București—din București la Călărași spre Silistra—Constantinople și din Craiova prin Roșiori la București—din Iași prin Bârlad la Chilia spre Constantinople și din Iași prin Hârliău spre Cernovitz-Praga. Aceste releuri se compuneau din stațiuni poștale cu schimb de cai așezate la distanțe de 20 kilo-

ep inițialele lor—ște ep un meș
transport se făcea în cărucioare ușu-
rele numite Olace la care se înhămau
câte 4 cai și serveau numai pentru
transportul depeșilor domnești, al cu-
rierilor și al înalților funcționari al
Domniei.

Organizarea acestui serviciu lăsa foarte mult de dorit, fiindcă întreținerea lui era pusă în sarcina județelor și a satelor—astfel că locuitorii mereu rechiziționați și cercetați până ce sfârșeau tot avutul lor, părăseau releul, iar până când județul regula să se dea cai dela alt sat, cei ce mergeau cu olacele negăsind cai pentru schimb la poșta unde sosea treceau înainte cu caii neschimbați până ce cădeau de oboseală și atunci luau cu forța caii, locuitorilor de pe unde îi găseau.

Pe la anul 1775 Ipsilante reorganizează releurile poștale (manzilurile) luând asupra statului toate cheltuielile de întreținere și punând acest serviciu și la dispoziția publicului.

El ușură pe locuitorii de la sate de sarcina de a mai da cai și furagiu pentru poștă ordonând ca pe viitor caii să se cumpere dela domnie, iar hrana lor să se cumpere cu banii ce se vor încasa din taxele de transport.

Pentru executarea acestor măsuri și pentru ținerea ordinii, Ipsilante a înființat un personal la fiecare stație care se compunea dintr'un căpitan de poștă și din mai mulți surugii după importanța releului.

Surugii se recrutau din oameni tineri neînsurați cari erau scutiți de bir și cărora li se plătea o leafă de 90 bani pe lună.

Pentru a se distinge de ceilalți slujitori, surugii erau obligați să poarte un semn de alamă cu pecetia domnească.

Transportul persoanelor și curierilor cu poșta de cai se făcea cum am arătat mai sus, cu olace, niște cărucioare mici cu patru roate în care a-bea încăpea o persoană, iar surugiul mergea totdeauna călare.

Iuțeala cu care erau conduse aceste olace de către surugii, era foarte mult remarcată chiar de străinii cari călătoreau prin țară pe la noi, iar persoanele cari voiau să călătorească mai comod, trebuia să aibă trăsurile lor particulare, rămânând a se procura de la poștă numai caii (vezi istoria românilor de V. A. Ureche Tomul I pag. 102).

Prințul avea două feluri de curieri, unii numiți Călărași cari făceau și călătorie la Constantinople și alții numiți Lipcani cari serviau numai a duce în provincie ordinele la guvernatori și alți ofițeri.

D-l I. M. Lejeune în scrierea sa „Voyage en Valachie et Moldavie 1822” spune că prinții erau obligați a informa poarta despre noutățile politice din țările creștine, în care scop aveau un agent la Varșovia și un corespondent la Viena dela care

primea informații pe cari le transmitea prin curieri numiți Lipcani până la frontieră.

D-l G. Sion membru al Academiei Române spune în scrierea sa „Suvepuri Contemporane” că între anii 1840-1842 nu exista în țara noastră serviciu poștal organizat pentru corespondența privată și omul adică nu găsea ocaziune sau dacă nu trimetea înadins pe cineva cu o scrisoare, nu avea alt mijloc de comunicație.

Romulus N. Preda

(Va urma)

Informațiuni filatelice

Marele ziar francez „Excelsior” publică în ultimul său număr, fotografia unei mărci poștale din Hawaii, care făcea parte din celebra colecțiune Ferrari—colecțiune ce se vinde prin licitație de 3 ani până ca ea să se fi terminat.

Pentru această marcă poștală din Hawaii din 1851-52, s'a plătit suma de 109 mii franci (1.250.000 lei) plus spezele care și ele se cifrează la 15% din valoarea mărcii, adică încă alte 200 mii lei.

Prima zi a celei de a 7-a licitație a produs 1.247.900 franci francezi (circa 16 milioane lei).

Licitația a șaptea Ferrari a ținut 3 zile și a produs vânzări de 10 milioane 300 mii franci (125 milioane lei).

Intre altele s'a dat pentru o marcă de 1 penny roș din Mauriciu 122.000 franci (1 milion și jumătate lei); pe o marcă de 2 penny albastră din aceeași insulă 54.000 franci, pe o marcă eroare tot din Mauriciu 111.000 franci (1.300.000 lei); pe o marcă eroare din Saxonia 41.000 franci, etc.

În Statele-Unite a apărut o serie de gloriificare a personajilor ilustre ale republicii în decursul veacurilor precum și cu diferite figuri și peisajii.

Mărcile sunt artistic executate. Ele reprezintă după cum urmează: 1 c. verde: Franklin; 2 c. carmin: Washington; 3 c. violet: Lincoln; 4 c. brun: Martha Washington; 5 c. albastră: Roosevelt; 6 c. orange: Mac Kinley; 7 c. orange: Grant; 8 c. carmin: Garfield; 9 c. roz: Jefferson; 10 c. galben-brun: Monroe; 11 c. albastră-pal: Hays; 12 c. violet-brun: Cleveland; 13 c. violet: un tip de indian; 14 c. albastră: o vedere a parcului național din Yosemite; 15 c. albastră: Statuia Libertății; 16 c. brun: Cascada Niagara; 17 c. brun-negru: un bison; 18 c. violet deschis: Mormântul solistului necunoscut și ambizeabiul din Arlington; 19 c. brun: Monumentul lui Lincoln dela Washington; 20 c. albastră: Capitolul din Washington; 21 c. carmin și albastru: o figură alegorică a Americii.

Corespondența filatelică

V. Gr. Theodorescu-R. Sărat.: Desigur! Vi s'a trimis.

I. Braun-Ploiești: Scrisoarea d-voastră nu e lămurită. Arătați-ne ce voțiți?

Elise Tănăsescu-Odoboești: Depinde ce aveți. În orice caz mărcile austriace și ungare sunt, afară de câte-va excepții, dintre mărcile estine. Fără să fie văzute e greu!

Gr. Ionescu-Focșani: Pe plic 1500 una.

Bibliografia

A apărut *L'Echo de la timbrologie* No. 659. Il trimitem contra 5 lei și un leu porto.

Cântec

Luna cea plină
Mândra regină,
Sue agale,
Limpedea-i cale.

Al razelor caer
Si-l scutură 'n aer,
Vărsând peste câmp,
Parfumul lui scump,

Isvorul, de drag
Ii cântă dulceag,
Sorbindu-i fața senină;

Vânturi pribege
Cern printre crengi,
D'opoe de strapi de lumină...

Noaptea-i a bă. De-a ei vrajă
Dorurile fermecate
Dorm cu visuri împăcate...
Luna plină le s'a strajă!...

AL. Theodorescu-Miv

DUREREA

Posomorâtă ca o noapte fără stele, Durerea bătrână ca lumea, trăește în preajma noastră. Vesmântul îi e de doliu, privirea de om fără suflet, mâna grea ca plumbul.

Mulți vestitori are tirana, pe care într-o clipită îi trimite pe întreg pământul, de aceea e înrâtătea locuri odată. Ne încetă și fără greș lovește semănând în suflete desnădejdea și în inimi jalea. Când o crezi mai departe, lângă tine este Durerea. În zile de toamnă cu cer plumburiu, călare pe vânturi reci și însoțită de ruginite frunze ce smulge, cu cruzime din poni, vine sau trimite pe vestitoarea-i tristețea. O neliniște atunci te cuprinde fără să-ți dai seama.

Cum ne copleșește povara Durerei pe noi, nimicurile ce ne numim oameni. Biata inimă se sbate, neputincioasă de luptă contra dușmanului nevăzut, dar în zadar, e repede învinsă! Atunci Durerea se furișează hoțeste înlăuntrul tău unde de obicei îi place să locuiască. În ghiare de fier

e prins sârmanul suflet! Sub înăbușitoarea-i mână gândurile de mai bine pier, visurile cu trudă și răbdare înjghebate, se spulber ca nisipul la vânt! Fiica Nenorocirii vrea tributul în lacrimi, cât mai multe și dese lacrimi!...

Câte odată nemulțumită cu cât a adunat, împreună cu Moartea mereu dornică de pradă, cer războaie... Atunci curg lacrimile râu și ea se scaldă în ele!...

Ca toate relele, cea mai rea din ele, lovește fără socoteală, merge de zeci și sute de ori în acelaș loc, iar de aici ce-i sunt pe plac nu se mai desparte. Pe unde trece lasă neșterse urme. Frunți încrețite de pretimpurii brazde spre pământ s'aplec, sufletul geme și plânge.

Totuși decât Durerea sunt trei mai puternici: Natura, Timpul și Moartea...

Voi, Chinuții Durerei mergeți în mijlocul Naturei... De n'o cunoașteți, cu dragoste vă îndreptați către ea! Ascultați simfonia primăverii, scrisă pe seninul cerului de Mai cu razele aurii a soarelui și cântată de micuțele paseri ale pădurei pe strunele zefirului, în foșnetul plopii.

Oglindiți-vă în pâraul cu unda de cristal ce tainic șoptește, lăsați ochiul să se piardă pe smălțatul covor al câmpiei, îmbătați-vă de praful fânului cosit, rătăciți prin poene unde frumusețile sunt din belșug presărate!

Nevinovații mielușei vor fi paza voastră, iar viteii sperioși cu ochii mari și botul umed sărutându-vă, vă vor reda pacea sufletească. Faceți fără preocupare binele, ajutând pe cei ce suferă și toate vă vor alina. Durerea. Dacă inima voastră nu se va redeschide bucuriei, așteptați pe timp... În mersu-i uniform el presoară cu bună-tate praful-i minunat aducător de uitare. Nimeni și nimic nu îi se poate împotrivi. El cerne... mereu cerne... Părul se argintează, obrazul și fruntea se sbârcesc, trupul slăbește. El cerne pulberea-i minunată... Inșă dacă praful uitării, așternut în groase straturi s'a risipit la ușorul suflu al amintirii, și, rana învechită sângere încă, așteptați! Într-o zi vine puternicul al treilea să vă mângâie, închizându-vă ochii și ducându-vă, acolo, departe, unde dureri nu mai sunt.

Tegut: Cahul

Ziarul Călătorilor și al Științelor populare

Care apare în fiecare Marți

PREMILE FILATELICE

ALE

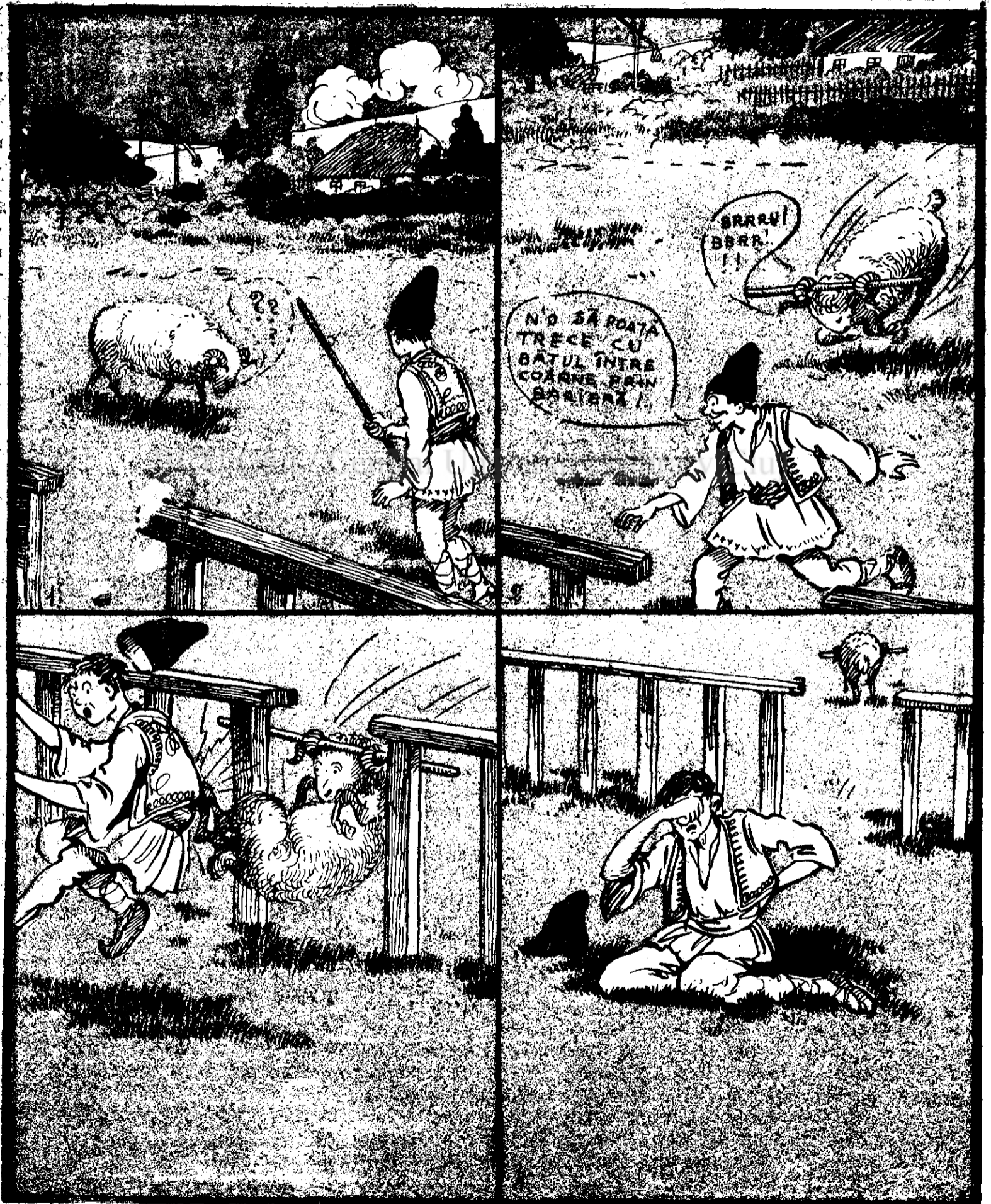
UNIVERSULUI LITERAR

— Din 24 Iunie 1923 —

CUPON No. 7.

Socoteala greșită

Sau berbecul înțelept